

Saulėta, dieną 55°, naktį 35°
Saulė teka 5:51, leidžiasi 6:04

VOL. LV

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Chicago, Ill. — Ketvirtadienis, Kovo-March 22 d., 1973 m.

Kaina 15c

69

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian in The United States

SOVIETAI ISBANDĖ NAUJO TIPO RAKETA

AMERIKOS - PANAMOS SUTARTIS

PANAMA. — Amerikos ambasadorius John Scali pareiškė Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje, jog Amerika pilnai pritaria Panamos reikalavimui, kad 1903 metais pasirašyta Amerikos - Panamos sutartis būtų nutraukta. Tą sutartį turi pakeisti nauja, moderni sutartis, kurioje nebūtų duotos teisės Amerikai likti Panamoje amžinai. Amerika pasirodusi tuojau pat atiduoti Panamai didesnę Panamos kanalo dalį, pasilikdama sau tik kanalo operavimui ir gynybai būtina sritį. Ambasadorius neminėjo, kaip ilgai dar Amerika norėtų valdyti Panamos kanalą.

Saugumo Tarybos posėdžius Jungtinės Tautos nukėlė į Panamą, šios vyriausybės prašant. Panamos užsienio reikalų ministras Juan Antonio Tack pareiškė, kad posėdžių atkėlimas į Panamą davė pozityvių rezultatų, nes jis atkreipė pasaulio dėmesį į Panamos reikalavimus.

Amerikos - Panamos derybos dėl kanalo valdymo vyksta jau seniai. Paskutinis Amerikos pasiūlymas Panamai reikalauja dar 50 metų pratęsti Amerikos jurisdikciją kanalo zonoje, o jei per tą laiką Amerika pastatytų trečius lokus, arba, jei pastatytų jūros lygio kanalą, tai sutartis būtų pratęsta 90-čiai metų. Panama nenori tokios ilgos sutarties ir siūlo Amerikos valdymą užbaigti 1994 metų gruodžio 31 d., už 22 metų.

Prancūzų inžinierius Philippe Bunau-Varilla, atvykęs su Ferdinandu de Lesseps kasti Panamos kanalą, paveldėjo tą darbą iš subankrutavusio Lesseps ir pradėjo ieškoti kanalo užbaigimo darbam naujo kapitalo. Tuo metu Kolumbija valdė visą Panamos sąsają. Bunau-Varilla įtikino Amerikos vyriausybę perimti kanalą. 1903 m. JAV kongresas patvirtino sutartį su Kolumbija, kuri turėjo gauti už kanalą žemės ruožą 10 mil. dol. ir metinę nuomą 250,000 dol. Kolumbija tačiaup apsigalvojusi atsisakė ratifikuoti šią sutartį. Tais pačiais metais Panamoje kilo revoliucija ir ji atsiskyrė nuo Kolumbijos. Sakoma, kad prie šio sukilimo daug prisidėjo prancūzas Bunau-Varilla. Jis pasirašė Panamos vardu ir naują sutartį su Amerika, kuriai buvo duotos pilnos suvereninės teisės Kanalo zonoje visiems laikams. Panamos generolų taryba nenorėjo tokios sutarties patvirtinti, tačiau tuo pačiu metu Kolumbijos valdžia pradėjo ruošti atsiimti sukilėlių atplėštą Panamos sąsają. Kolumbijos laivai jau plaukė į Panamą. Generolai, bijodami prarasti valdžią, sutartį patvirtino ir Amerika apgynė Panamą nuo Kolumbijos.

— Panamiečiai laiko Bunau-Varillą tautos šėdaviu. Sutartis iki šiol žinoma "Hay-Bunau-Varilla vardu. John Hay buvo tuometinis JAV valstybės sekretorius.

Pentagone dingsta šakutės

WASHINGTONAS. — Pentagono tarnautojai iš savo valgyklos išnešė pernai 4,800 padėklų, 8,400 stiklinių ir puodukų, 11,700 lėkščių ir 61,000 peilių, šaukštų ir šaukštų. Valgyklos rūpesčiai dėl tų daiktų dingimo didėja ir nuostoliai auga. Pentagono dirba 26,000 tarnautojų, taigi, beveik kiekvienas jų turi po visą komplektą valgyklos įrankių.

Pastebėta, kad daugelis tarnautojų nesugrąžina iš valgyklos atsiųstų lėkščių ar šaukštų. Daug jų randama šiukšlių dėžėse. Valgyklą turi privati įmonė, to-

IŠ VISO PASAULIO

NEW YORKAS. — Antradienio The Wall Street Journal pirmame puslapyje įdėjo ilgą Robert Keatley straipsnį apie Baltijos valstybių diplomatines atsivertis, kurios vadinamos buvusios laisvės simboliu. Straipsnyje pripažįstama, kad diplomatai, paskirti teisėtų vyriausybių, sensta, jų eilės mažėja. Estija teturinti tik vieną generalinį konsulą New Yorke. Šio įtakingo laikraščio straipsnis eina per tris puslapius.

WOUNDED KNEE. — Indėnų vadas okupuotame kaime pareiškė, kad vyriausybė turi atsiųsti asmeninį prezidento atstovą išklausti indėnų nusiskundimų.

NEW YORKAS. — Kinija Jungtinėse Tautose užstoja mažas, atsilikusias, valstybes pasisakydama prieš "didžvalstybių" — Amerikos ir Sovietų Sąjungos užmačias nustatyti teritorinius vandenius, kurių visos šalys laikytųsi. Kinija tvirtina, kad kiekviena valstybė turi teisę nustatyti teritorijos ribas, kokios jai atrodo geriausios.

PHNOM PENHAS. — Kambodijos policija suėmė kelių laikraščių redaktorių ir apie 100 žinomų vyriausybės priešių.

NEW YORKAS. — Buvęs New Yorko meras Robert Wagner nel planuoja kandidatuoti į tą vietą. Jį remia liberalai ir respublikonai.

CARACAS. — Venecuelos muitininkai buvo sulaukę atvykusį dainininką Englebert Humperdinck, nes rado pas jį piliuliu. Paaiškėjo, kad tai miego vaistai ir vitaminai. Dainininkas kiek užsigavo už jo sutrukdytą muitinę.

Jauni kubiečiai Miami pasidavė

MIAMI. — Du jauni kubiečiai, kurie Floridoje pabėgo iš Kubos žvejų laivo, nenorėdami grįžti namo, pasidavė imigracijos valdininkams. Kubos laisvinimo organizacijos nusamdė jiems gintį advokatą, kuris bandys juos išgelbėti nuo sugrąžinimo į Kubą.

Kubiečiai Martinez ir Perez pabandė pagrobti 61 pėdos ilgumo Kubos laivą ir plaukė juo į Meksiką, tačiau paklydo, pritrūko kuro ir atsirado prie Amerikos krantų. Nauja Amerikos - Kubos sutartis neleidžia duoti politinės globos oro ar laivų piratams. Šis dviejų jaunų kubiečių pabėgimas bus naujosios sutarties išbandymas.

Valstybės departamentas pareiškė, kad kubiečiams buvo pranešta, kad Amerika nėra piratų prieglauda.

dėl valdžiai dėl to nuostolių net bus, tačiau tarnautojai turės daugiau mokėti už gaunamą maištą.

Kinijos valstiečiai, valstybinio ūkio darbininkai veža į miestą krepšius su šilko kirmynų leliukėmis. Pekino valdžia pagražė Lėlių komuną už darbo našumo padidinimą.

JAPONŲ TEISMAS NUBAUDĖ ĮMONĖ UŽTERŠUSIĄ JŪROS VANDENĮ

TOKIJO. — Japonijos Kumamoto apygardos teismas nubaudė chemikalų Chisso korporaciją sumokėti 3.6 mil. dol. 138-iesiems japonams, kurių šeimos nukentėjo nuo chemikalų įmonės išmatomis užteršto vandens. Tai jau ketvirta tokia byla Japonijoje ir teismų baudos vis didėja nukentėjusiuose. Oro ir vandens teršimas Japonijoje buvo pasiekęs bauginančias proporcijas, bet teismams įsikūrus, reikalais taisosi. Chisso bendrovės prezidentas pareiškė, kad jo bendrovė apeliacijos neduos ir teismo sprendimą vykdys.

Minamata yra nedidelis žvejų kaimas Yatsushiro įlankoje. Minamata vardu pavadinta ir nauja liga — apsinuodijimas gyvsidabriu. Tame Minamata kaime po karo Chisso korporacija, anksčiau buvusi Nippon Nitrogen, įsteigė fabriką, kuriame gamino acetaldehidą. Įmonės nešvarumai ir gyvsidabris buvo pilamas į jūrą. Apie 1950 metus žvejai jūroje pastebėjo nudvėsiančius žuvis su atidarytomis žiaunomis. Po trijų metų kaime mirė, neišgydę ligos apimtas, pirmas gyventojas.

Žmonės pastebėjo, kad katės, priėdusios n e gyvų žuvų, keistai šokinėja ir skausmingai nudvečia. Pasiuto kelių tokių žuvų gavusios kiaušės ir šunės. Iš dangaus į žemę ėmė kristi negyvi paukščiai. Pagaliau 1956 metais Kumamoto universiteto medicinos specialistai ėmė tyrinėti, kas vyksta Minamata kaime.

Po dviejų metų komisija paskelbė, kad visi mirimai kyla iš gyvsidabriu užkrėstų žuvų. Nustatyta, kad gyvsidabris į jūrą patenka iš Chisso įmonės. Gyventojai, tai išgirdę, kelis kartus puolė įmonės įrengimus ir juos sudaužė. Per 20 metų kaime buvo 397 ligos paliesti žmonės, iš jų 68 mirė.

Gyvsidabrio nuodai, per žuvį ar vėžius patekę į kūną, sukelia smegenų ligas, paralyžius, apkurimą, apakimą ar paveikia naujagimius, kurie gimsta ne normalūs. Bendrovė sumokės teismo baudą ir kompensaciją, tačiau vienas japonas jau pareiškė nenorįs bendrovės pinigų. Direktoriatui turėtų gerti tas sruktas, kuriomis jie užteršė visą Yatsushiro įlanką, pareiškė Minamata gyventojas.

Palankiai sutiko britų planą

BELFASTAS. — Britanijos paskelbtas šiaurės Airijos naujos konstitucijos planas susilaukė š. Airijoje atsargių, tačiau gan palankių atsiliepimų. Katalikų ir protestantų nuosaikiems jau nusibodo virš trijų metų besitęsias smurtas ir teroras, nuo kurio žuvo 751 žmogus. Iš to bendro skaičiaus 161 žuvis buvo britų kareivis. Daugiausia žuvo civilių — 521, iš jų 202 žuvo nuo bombų sprogi-mo.

Konstitucijos planas nepatin-ka tik radikalams katalikų ir protestantų tarpe. Airijos respublikos vyriausybė, gavusi iš Britanijos plano kopiją, tuoj susirinko jo svarstyti. Sakoma, kad kai kuriems pasiūlymams Dublino valdžia prašė paaiškinimų. Net ir karingoji airių katalikų slaptos armijos vadovybė paskelbė Belfaste, kad ji planą turi išstudijuoti prieš pareiškdamą savo nuomonę.

Vokiečiai ruošia šokių šventę

ČIKAGA. — Amerikos vokiečių kongresas D. A. N. K. (Deutsch-Amerikanischer National Kongress) šį sekmadienį ruošia Čikagoje Pavasarinę — 1973 m. Tautybių Dainų ir Šokių šventę, kurioje dalyvauti pakviestos vokiečių, airių, lietuvių, vengrų ir ukrainiečių grupės.

Šokių šventė įvyks sekmadienį, kovo 25 d. 3 val. popiet vokiečių namuose "Deutsches Haus", 4740 N. Western ave., Čikagoje. D. A. N. K. šiaurinės Čikagos skyriaus, kuris organizuoja šią dainų ir šokių šventę, pirmininkas Werner Juretzko praneša, kad įėjimas į šventę yra nemokamas ir kviečia lietuvių gausiai dalyvauti.

Lietuvių šokių šventėje pademonstruos Čikagos "Zilvitis", vadovaujamas Vandos Stankienės.

◆ Komunistai paskelbė Vietname, kad paskutiniąjį amerikiečių belaisvį bus paleisti šį savaitgalį, iš viso 146 belaisviai

Amerikos pašto viršininkas E. Klassen paskutiniu metu susilaukė daug kritikos kongrese už pašto įstaigų darbo neefektivumą. Supykę jie net pavadinę kongreso narius nieko neįmanančiais politikariais ir dėl to turėjo kongresą atšaukti.

SOVIETŲ MOKSLININKAI PADARĖ PAŽANGĄ RAKETŲ VAIRAVIME

WASHINGTONAS. — NYT korespondentas William Beecher skelbia patyręs iš vyriausybės karinių analizuotojų, jog Sovietų Sąjunga neseniai atliko sėkmingus bandymus su kompiuteriais vairuojama tarpkontinentine raketa. Iki šiol sovietų raketos kompiuterių neturėdavo ir todėl būdavo nelabai taiklios. Amerikos ir Britanijos raketos turi kompiuterius jau seniai, o Prancūzija irgi tik dabar pagamino kompiuterį savo povandeninių laivų raketoms.

Zinia apie sovietų padarytą pažangą yra svarbi ir reikšminga, nes ateityje sovietų raketos gali būti tokios taiklios, kad jos galės grąsinti Amerikos Minuteman raketų lizdams. Pagaliau sovietai galės panašius kompiuterius panaudoti ir savo daugialgėms raketoms, kurių kiekvienas užtaisas skrenda į kitą taikinį.

Vyriausybės žiniomis, sovietai turėję keturis SS-17 raketos bandymus. Pirmasis bandymas buvęs pernai rugsėjo mėn., o paskutinis kovos pradžioje. Raketos buvo iššautos Tyura Tam bandymų centre, netoli Aralo jūros ir nukrito už 4,000 mylių Kamčiatkos pusiasalyje. Neabejojama, kad tos SS-17 raketos gali skristi virš 6,000 mylių nuotoliu.

Ligšiolinės sovietų raketos buvo vairuojamos žemėje esančių kompiuterių. Todėl SS-11 raketos taiklumas būdavo mylios atstume nuo taikinių. Kita raketa — SS-9 darydavo pusės mylios paklaidas. Jei paskutines raketos taiklumas būtų ketvirtadalis mylios tikslumu, ir tada raketos gali tapti pavojingos po žemėnėmis Amerikos raketoms — Minuteman lizdams.

Amerikos raketos seniai turi įtaisytus kompiuterius ir Amerika jau pagamino ir bando MRV raketą (multiple independently targetable warheads). Paskutinėse SALT derybose su sovietais Amerika buvo užsiminusi apie reikalingą derėtis dėl daugialgių raketų apribojimo, tačiau sovietai tuo pasiūlymu nesusidomėjo. Dabar ženevoje sovietų delegacija pati pasiūlė turtis ir dėl daugialgių raketų.

Kuwaitas skundžia Irako agresiją

BEIRUTAS. — Arabų lyga apgailestavo susišaudymą Irako Kuwaito pasienyje, kur buvo užmuštų ir sužeistų abiejose pusėse. Tarp tų valstybių yra 99 mylių siena, kuri niekada nebuvo aiškiai atžymėta. Kuwaitas seniai spaudžia Iraką, kad būtų išvesta aiški siena, tačiau Irakas delsia.

Kuwaitas yra valdomas emiro, kuris gavo pilnas suverenines teises, kai iš Persijos įlankos pasitraukė britai. Kuwaitas su 6,081 kvadratinėmis mylios plotu ir 750,000 gyventojų kasmet iš žiobalo turi virš bilijono dol. pajamų. Kaimyninis Irakas 1961 metais buvo paskelbęs, kad visas Kuwaitas yra Irako žemė ir buvo pasirengęs jį užimti. Tik britų kariuomenė tada išgelbėjo Kuwaitą ir jo valdovą. Irako valdžia pasikeitus, pasikeitė ir jo planai užimti Kuwaitą, tačiau siena tarp abiejų kaimyninių šalių iki šiol nėra aiškiai nustatyta. Kuwaitas davė Irakui 1963 metais už savo nepriklausomybę pripažinimą 100 milijonų dolerių, tačiau dabar Irako valdžia, matyt, pakeitė savo nuomonę ir planuoja užimti kuo didesnę plotą Kuwaito žemės. Socialistinei Irako valdžiai nepatinka šalti Kuwaito santykiai su Iranu ir Saudi Arabija.

◆ Vyriausybė pasiūlė kongresui planą reformuoti kriminalinių teismų sistemą.

Sovietų trąšų pramonės sunkumai

MASKVA. — Spaudos konferencijoje sovietų cheminės pramonės ministras Kostandovas gyrėsi vadovaujamąs pramonės laimėjimais, ypatingai trąšų parūpinimu žemės ūkiui. Toje konferencijoje dalyvavo ir užsienio spaudos atstovai, kurie ir sudarė ministeriui daugiau nepatogumų. Jie klausinėjo jį apie trąšų krizę, o jis įrodinėjo, kad tokios krizės jis nežino.

Sovietų spaudoje paskutiniu buvo daug rašoma apie trūkumus cheminių trąšų srityje. Nors trąšų fabrikai padidino gamybą, daug trąšų dingsta be reikalo tranzito metu atidarytuose vagonuose arba išgaruoja, išstipsta krūvose valstybiniuose ūkiuose. Pačios trąšos yra nestiprios, menkos vertės, duodančios tik vieną augalams reikalingų medžiagų dalį.

Trąšų pareikalavimui didėjant, sovietų pramonė turės statyti daugiau dengtų vagonų ir parūpinti trąšoms maišų. Teks žiūrėti, kad fabrikai įvykdytų planus ir teks sumoderninti senus fabrikus, pripažino ministras.

Veterinarijos gyd. Avižienio "nužudymas"

Iš Kriminalinės policijos valdininko atsiminimų

Kiek prisimenu, tai buvo 1930 metais. Man tarnaujant Kriminalinėje Policijoje, iš Žeimelio policijos, šiaulių apskritys, buvo gauta telefonograma, kad žeimelio miestelyje vakaro metu apie 10 valandą, veterinarijos gydytojas Avižienis, nuėjęs iš savo namų į esančią miestelio pakrastyje skerdyklą apžiūrėti žydų mėsininkų papiautų karvių mėsą, nebegrižo. Vėliau jo lavonas buvo rastas prie skerdyklos esančiame šulinyje. Kadangi buvo įtarimų, kad jis galėjo būti nužudytas ir po nužudymo įmestas į šulinį, tai įvykių vieton prašė atsiųsti pagalbon Kriminalinės policijos valdininkus.

Į įvykių vietą buvome komandiruoti: aš, šio straipsnio autorius, valdininkas Pranas Plienaitis ir įstaigos fotografas Ignas Puodelis.

Atvykę į įvykių vietą patyrėme sekanti: vieną dieną, rodos, tai buvo kovo mėnės, nes žemė dar buvo sušalusi ir žemesnėse vietose matėsi ledas, veterinarijos gydytojas Avižienis buvo kovo mėnės, tai reikalais nuvažiavęs į kaimą pas savo gimnaisius, pas kuriuos pavalgęs vakarienei išgėręs kelis stiklius namuose ragaminto vyno. Jam išvažiavus, pas jo žmoną atėjo keli žydų tautybės mėsininkai ir jo žmonos paklausė ar jos vyras yra namuose, nes nori, kad jis ateitų į skerdyklą ir apžiūrėtų antspau-

duotų jų papiautų karvių mėsą. Jai atsakius, kad jo nėra namuose ir kad jis yra išvykęs į kaimą, žydai paprašė, kad kai tik jis grįš, kad ateitų į skerdyklą, kurioje pažadėjo jo laukti. Apie 10 valandą vakaro gydytojas Avižienis sugrįžęs iš kaimo ir iš žmonos sužinojęs, kad žydai mėsininkai jo laukė skerdykloje, pasiėmęs portfelį, kuriame buvo mėsa, antspauduoti antspaudas ir tušui poduškaitė, pasiėmęs elektros lemputę, išėjęs iš namų į skerdyklą, iš kurios nebegrižo. Jo žmona, nesusilaukdamas jo grįžtant, apie 12 valandą nakties, paskambino telefonu Žeimelio policijos p-to vedėjui Baranauskui ir jo paprašė, kad jis patikrintų, kas atsitiko su jos vyru, kuris prieš 2 valandas išėjęs į skerdyklą iš jos nebe-grižo.

Baranauskas nuėjęs į skerdyklą ten nieko neberado, nes žydai mėsininkai jau buvo išėję iš savo namų. Pasvietęs lemputę į esantį apie 3 metrus nuo skerdyklos šulinį, kurio rentinis buvo lygus žemės paviršiui, pamatė šulinyje plūduriuojančią kepurę. Iš to supratus, kad gydytojas Avižienis per neatsargumą pats galėjo įkristi į šulinį ir ten prigerti, arba galėjo jį kas nors nužudyti ir nužudęs ten įmesti. Pasiėmęs pagalbon kėlė vyrą Baranauskas gydytojo Avižienio lavoną ištraukęs iš šu-

linio ir jį nugabenęs į žeimelio valsčiaus savivaldybės sandėlį ir jį ten palikęs iki atvykimo iš Joniškio rajono gydytojas ir nutatys Avižienio mirties priežastį.

4 žydų tautybės mėsininkus radome uždarytus daboklėje ištyrimui ir juos punkto vedėjas jau buvo apklausinęs.

Kai atvykome į žeimelį ten radome Joniškio policijos nuvados viršininką Miškinį su vyrais besemiantį iš esančio prie skerdyklos šulinio vandenį, patikrinę ar ten nėra portfelis, su mėsa antspauduoti antspaudu, kuri gydytojas Avižienis išėidamas iš namų buvo pasiėmęs. Išėidamas iš šulinio vandenį portfelis su antspaudu ir tušui poduškute buvo rasti ir paimiti prie kvotos.

Apžiūrint skerdyklą buvo rasta, kad yra mūrinė, vieno aukšto, apie 50 pėdų ilgio ir apie 25 pėdų platumo, su cemento grindimis, ant kurių matėsi papiautų gyvulių kraujo dėmės. Skerdykloje radome ant kablų pakabintų 3 papiautų karvių mėsą, kuri buvo neužantspauduota. Ant skerdyklos palangės radome elektros lemputę, kurią matomai pamiršo išėidamas pasiimti velionis gydytojas Avižienis. Skerdykloje jokių pagalių, bei kitokių įrankių, kurie galėjo būti panaudoti gydytojo Avižienio nužudymui, neradome. Šalia skerdyklos 3-4 metrų atstume, prie dešinės skerdyklos sienos, prie kelio, kuris ejo nuo skerdyklos į miestelį, buvo keturkampio formos šalinys apie 1.5 metro platumo, kurio rentinis buvo lygus žemės paviršiui ir apie šulinį jokių apsaugos priemonių nebuvo. Šulinys buvo apie 5 me-

trų gilumo ir jame vanduo buvo apie 2 metrus žemiau žemės paviršiaus. Kadangi žemė buvo sušalusi ir prie skerdyklos ir šulinio buvo pripilta vandens, kuris buvo iš šulinio išsemtas, tikslu surasti gydytojo Avižienio portfelį, tad jokių pėdsakų nesimatė ir jį surasti negalėjome. Kad teismo organams būtų aiškesnis vaizdas, su foto aparatu padarėme skerdyklos viduje ir iš lauko pusės keletą skerdyklos ir šulinio nuotraukų, kurios vėliau buvo prijungtos prie bylos.

Atvykęs Joniškio rajono gydytojas Vaitiekūnas, apžiūrėjęs velionio Avižienio lavoną, jo kūno paviršiuje jokių smurto žymių nerado. Tik ant dešinės ausies viršaus buvo rastas žirnio didumo kraujo įplūdis. Atvertus lavoną iš jo burnos iškėjo apie vieną stiklinę vandens. Ar tai buvo užprotokoluota lavono apžiūrėjimo protokole, nežinau. Perpiovus galvos kaušą, virš dešinės ausies buvo rastas ant smegenų kraujo išsiliejimas. Atidarius skilvį jame buvo rasta nesuvirškintų tušintų kopūstų, kuriuos, matyt, būdamas kaimė pas gimnaisius, valgė. Atidarius krūtines ląstą, plaučiuose vandens nerasta. Todėl gydytojas Vaitiekūnas buvo nuomonės, kad gydytojas Avižienis pateko į šulinį jau be gyvybės žymių. Jei jis būtų buvęs gyvas, ir kvėpavęs, tai plaučiuose turėjo būti vandens.

Tačiau galėjo būti ir taip, kad gydytojas Avižienis, išėidamas iš skerdyklos, užmiršo paimiti padėtą ant skerdyklos palangės elektros lemputę ir patamsyje eidamas nepastebėjęs šulinio ir į jį įstąjęs savo dešinę koją, nustojęs lygsvaros, virsdamas į dešinę pusę sutrenkė savo galvą į šulinio rentinį ir nustojęs sąmonės nebeatsavo ir įkristęs į šulinį prigirė, dėl ko plaučiuose ir nebuvo vandens. Jei kas nors, norėdamas jį nužudyti, būtų jam trenkęs pagaliu per galvą, tai būtų buvusi kokios nors nubrėžimo žymės, bet jų nebuvo. Nebuvau ir nesu joks medicinos ekspertas, todėl tvirtinti, kad taip įstikrųjų buvo — negaliu.

Papildomai klausinėjami su laikyti žydai mėsininkai, iš kurių vieno pavardė buvo Lukošek (kitų neatsimenu, papasakojo, kad veterinarijos gydytojas Avižienis, savaitę prieš tai apžiūrėdamas jų papiautų karvių mėsą, pareikalavęs, kad ateinantį kartą, kai jis atvyks apžiūrėti papiautų karvių mėsą, kad skerdykloje būtų indas su vandeniu, muilo gabalas ir rankšluostis, kad jis po apžiūrėjimo galėtų nusiplauti rankas. Tą vakarą, kada jis buvo rastas šulinyje be gyvybės žymių, jis atėjęs į skerdyklą pirmoji eilė paklauses ar yra indas su vandeniu, muilo gabalas ir rankšluostis, kad jis po apžiūrėjimo galėtų nusiplauti rankas. Jiems atsakius kad nėra, jis labai užpykęs ir pasakęs iki jo reikalavimas nebus išpildytas, jis papiautų karvių mėsos neapžiūrės. Tai pasakęs, jis iš skerdyklos išėjęs ir jie jo daugiau nebematė. Išėidamas jis užmiršęs pasiimti savo elektros lemputę, kurią buvo pasidėjęs skerdykloje ant palangės. Ši kalta gydytojo

Indija bando eksportuoti ne tik savo gaminius, bet ir savo madas į vakarų pasaulį. Nuotraukoje modelis demonstruoja medvilnės kostiumą, tinkantį nešioti namie.

DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLA

Tautinis susipratimas mus skatina vaikus leisti į liuanistines mokyklas, kur jie pamokų metų yra mokomi lietuvių kalbos bei Lietuvos pažinimo. Praktiškas Lietuvos pažinimas vyksta tautinių švenčių minėjimų metu. Čia mokiniai turi progos vaizdiniai atkurti klasese įskiepytas žinias: senovės lietuvių kovos, knygnešių persekiojimai, rašto draudimai, nepriklausomybės atkūrimas, Sibiran trėmimai, partizanų kovos, tremties vargo mokykla... Tai įvykiai, tampriai surišti su kova už lietuvių. Šių įvykių atvaizdavimas minėjimo metu sukelia mūsų mažuosiuose patriotinę nuotaiką.

Dariaus ir Girėno liuanistinė mokykla, įžvelgdama šią minėjimų reikšmę, mokykloje paminė visus svarbiausius mūsų tautos šventes.

Šiais metais Nepriklausomybės atkūrimo šventė buvo paminėta vasario 17 d. Jaunimo Centro didžiojoje salėje. Susirinkus gausiam būriui tėvų bei svečių

į minėjimą pradėjo rinktis mokiniai, visi tautiniais rūbais apsirengę ir jau atlikę dienos liuanistines pamokas.

Minėjimą pradėjo mokyklos vedėjas p. Placas. Sekė mokinių pasirodymai. Kiekvienas skyrius, paruoštas mokytojų, išpildė patriotinėmis temomis pasirodymus. Sugiedojus Lietuvos himną baigėme Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo minėjimą.

Irena Grigaitienė

STIPRESNIS UZ STIPRUOLĮ

Londono cirke stipruolis išspausdavo citriną ir pasiūlydavo 1000 svarų tam, kas išspaus dar nors lašą. Aišku, niekam nepavykdavo, kol vieną kartą smulkaus sudėjimo žmogelis išspausdavo citriną išsunkė dar vos ne pusę puodelio skysčio. Prirentas stipruolis paklausė:

— Kas gi jūs esate?
— Mokesčių rinkėjas, — atsakė žmogelis.

1860.IX.8 Kuronių k., Pagirų vls., Ukmergės aps., gimė rašytojas Aleksandras Dambravskas-Adomas Jakštas (mirė 1938.II.19).

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, nors pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis parašyto Smetonos studijos. Ši knyga būna kiekvienam, norinčiam pažinti ne tik Lietuvos, praeitį, Lietuvoje gyvenusių ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantį žmogus tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis knyga gausia gauti "Nauijėnose" darbo valandomis. Kas negali užsėti "Nauijėnos", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntinui paštu tokiu adresu.

NAUIJĖNOS

1739 So. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60606.

Gavę pinigų, tuojau knyga pasieksime

U.S. POSTAL SERVICE

Ad No. 133—Req. No. 84563—399 lines (3 cols. x 133 lines)—Newspapers, 1972

Printed in U.S.A.

"I've seen the amount of mail we handle get bigger every year. Zip Code's the only way we've kept up with it."

Norbert J. Rokusek
Foreman of Mails
Chicago, Ill.

Help us help you.

People depend upon the mail. Each time you use a Zip Code you help everybody's mail move faster. So use Zip Code on every letter you mail.

1. If you don't know a local Zip Code, check the Zip Code Section of your phone book.
2. For out-of-town Zip Codes, call us. Our number is in the Zip Code Section too.
3. For next-day delivery crosstown, Zip Code and mail by the last pickup before 5:00 p.m.
4. For next-day delivery to cities within 600 miles, Zip Code and mail before 4:00 p.m. from any specially marked Air Mail Box.
5. Always put your Zip Code on your return address. So people can copy it down.

Use Zip Code.

Your Postal Service

NAUIJĖNOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

Nuo 1914 metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų pasikolų reikalus visos mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norime būti Jums naudingi ir ateityje.

Saskaitos apdraustos iki \$20,000

Frank Zogor, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
604 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60622
PHONE: 254-4476

5%

Check Savings All accounts compounded daily — paid quarterly

6%

2 Years Savings Certificate (Minimum \$5,000)

Philomena sako...

Taupymas yra šeimos pareiga. Įvairūs skelbimai masina visą šeimą pirkti ką nors naujo. Bet

jei norite įsigyti namą, turėti pakankamai lėšų vaikų mokslui ar senatvei, laikas dabar pradėti taupyti.

Pinigai, taupomi Chicagos Taupymo ir skolinimo bendrovės bei kokiame skyriuje, yra Federalinės valdžios apdrausti iki \$20,000,000.

5%

Regular Passbook Account

5 1/4%

90 Day Passbook Accounts

5 3/4%

\$1,000 or more Savings Certificate (1 to 2 years)

6%

\$5,000 or more Savings Certificate (2 to 10 years)

CHICAGO

savings and loan association

6245 South Western Avenue 476-7575

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS SILEIKIS

Dail. Zenono Kolbos mirties metinės

Suėjo metai, kai dailininkas Zenonas Kolba mirė 1972 m. kovo 26 d. A. a. Z. Kolba buvo palaidotas kovo 29 d. lietuvių šv. Kazimiero kapinėse. Paliko liūdinti žmona Emilija ir dukra Dalia Kolbaitė.

Velionis gimė 1909 m. spalio 4 d. Širvintuose, Ukmergės aps. Lietuvoje Zenonas studijavo meną ir gavęs Švietimo Ministeri-

jos stipendiją, išvyko į Paryžių gilinti meno žinių. Sugrįžęs į Lietuvą, sukūrė keletą freskų ir mozaikų, nes ši meno sritis buvo jo specialybė. 10 metų mokytojavo įvairiose mokyklose. 1942 m. Kauno Meno mokykloje dėstė dailę.

1951 m. a. a. Zenonas Kolba iš Prancūzijos su šeima atvyko į Chicago ir čia greit įsitraukė į

A. a. ZENONAS KOLBA

KRISTAUS VEIDAS (Mozaika)

Lietuviams reikalinga literatūra

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Juozas Kapočinskas, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie leidžiant Lietuvai, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose Vokietijoje. 273 psl., kietais drobės viršeliais kainą 4 dol.

J. Audėnas, PASKUTINIS POSĖDIS. Minučių tikslumu aprašyta paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išryškėjęs nesikeičiantis komunizmo klaidingumas paverčiant tautas ir asmenis. 270 psl. \$4.00.

ČIKAGIETIS ISPŪDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTŲ LIETUVŲ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakioje, Klaipėdoje ir Palangoje. Vaizdus aprašymai ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 95 psl. \$1.00. Yra taip pat išversta į anglų kalbą.

D. Kuraitis, MAGIŠKŲJU KILIMU I VILNIŲ. Kelionės į Lietuvą išpūdziai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Kuraitis, KELIONĖ I ANAPUS GELEŽINIS UŽDANGAS. Autoriaus pastabumų neapgauna intusisto ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražiu stiliumi.

V. Maciūnas, VINCAS KRĖVĖ SAVO LAISVUOSE, 1944-54 m. 49 psl. \$1.00. Didžiojo klasiko mintys ir rūpesčiai apie išeivijos kultūrinį gyvenimą. Skurdži tremtis ji nepalankė bendradarbiavimui.

Komunizmas yra žiaurus. Bet jis ir jo vadai yra ne mažiau juokingi. Pasijuokime visi, skaitydami Krizo Pleperio 77 ANEKDOTUS 52 psl. \$1.00.

Šie ir kiti leidiniai yra gaunami.

NAUJIEŅOSE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštą ir pridėnant čekį ar piniginę perlaidą.

Neseniai išėjusi laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00.

Persiuntimui paštą reikia pridėti 25 c. egzemplioriui

Ansambliui, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIEŅOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

MAGDALENA BIRUTĖ STANKŪNIENĖ

BALANDIS (Grafika)

Vasario 16 meno paroda Čiurlionio Galerijoje

Jau kelinti metai Vasario 16-osios proga Čiurlionio galerijoje surengiama meno paroda. Šiemet tokia paroda pagyventi buvo surastos net kelios piniginės premijos. Paroda įvyko naujose galerijos patalpose — kas taip pat prisidėjo, kad į kvietimą atsiliepi ir parodoje dalyvavo net 47 lietuviai dailininkai.

Džiugu, kad lietuviai dailininkai kuria. Malonu, kad į jų tarpą ateina nauji veidai, jaunos pajėgos. Gaila tik, kad naujosios patalpos jau dabar buvo per mažos tokiame dailininkų skaičiui pasirodyti. Vienu ar dviem darbais joks dailininkas negali parodyti savo „veido“ ir sugėbimų, užtat, ateityje panašias parodas šiose patalpose ruošiant turėtų būti mažinamas jos dalyvių skaičius.

Metėsi į akis ir kiti parodos dalykai. Kažkaip jau labai paprastas pirmose dviejose salėse buvo išskirti visi premijautieji ar atžymėtieji ir, aplamai, „jaunųjų“ darbai, kai tuo tarpu „galiorke“ su mažom išimtim buvo sukimšti ir net ant grindų „patalpinti“ (E. Marčiulionienė) mūsų subrendusiųjų ir savo veidą turinčiųjų dailininkų darbai. Reikia manyti, kad tai nebuvo atsitiktinumas, o sąmoninga parodos tvarkytojų valia. Į šią „galiorką“, kurioje paroda nagirsta prasitarimą juri komisija, esą, nei kojos nebuvo įkėlus, sutilpo tokios mūsų pa-

ties, kaip Dagys, Jonynas, abudu Marčiulioniai, Cooper-Skupas, Sileikis, Vaitiekūnas ir kiti.

Parodą apžiūrinėjant kilo mintis, kaip bendra ši paroda turi su Vasario 16-ąja? Tos datos parodai parinkimas ir atitinkamas jos garsinimas visuomenei neabejotinai įpareigoja parodą „kalbėti“ į tam tikrą temą. Juk, bažnytinio meno parodoje turėtų niekam neateiti į galvą joje dalyvauti su kokių gamtovaizdžiu, geometrine figūra ar pan.

Vasario 16-osios parodos pobūdį, atrodo, buvo suprastę tik šie dailininkai: Jonynas, Dagys, abudu Marčiulioniai, Švabienė, Vaitiekūnas, Valius ir gal dar vienas kitas. Visi kiti „kalbėjo“ visai ne į temą ar iš viso jokių temų nebaidė. Nesuprasto parodos pobūdžio ne tik paveikslams — darbams atrinkti komisija, bet ir parodos ruošėjai. Užtat, daugumos dailininkų pasirodymas su Vasario 16-ąja nieko bendro neturėjo ir, man rodos, jie geriau padarytų pasirinkdami kitą datą tokius savo kūrinius parodyti.

Teminis parodos pobūdis šiemet, atrodo, norėta ypatingai sustiprinti. Lietuvių Fondas iš savo pelno, auginamo lietuvių su-dėtais pinigais, paskyrė tūkstan-

ti dolerių premijai už geriausią lietuvių dailininko kūrinių. Čiurlionio Galerija iš savo lėšų sukrupstė kitus 500 dolerių. Pasiekime kas iš to išejo.

Galerijos tvarkytojai, nepatinkdami kūrinių atrinkimo lietuviams, pasikvietė į juri komisiją du svetimačius „autoritetus“. Jiems pridėjo dail. Košubienę iš New Yorko. Kaž kodėl su visais trimis „teisejais“ buvo pataikyta į kraštutinius „avangardistus“.

Savaime suprantama, šiems svetimačiams lietuvių kultūra ir jos meno apraiškos ne tik buvo nežinomos, bet ir neįdomios. Jie savo sprendimą padarė turbūt sąžiningai ir tokį, kokio parodos tvarkytojai laukė. Tačiau, jau gerokas laikas praėjo nuo tų geriausių darbų premijavimo, o jų net menkiausias nuotraukėlės nematėme spaudoje. Gal ir nematysime, nes vargiai atsirastų lietuviškas laikraštis ar žurnalas, kuris norės pasidžiaugti tokiais Vasario 16-tos parodos „laimejimai-“.

Man rodos, tai yra skaudi pamoka rimtiems dailininkams, kad nereikia dalyvauti parodose, kur sunėdami mokyklos suolo darbai ir kur tokių dailininkų mokytojai kviečiami vertinti savo mokinių darbus. Karčios pamokos susilaukė ir Lietuvių Fondas visiškai be jokių sąlygų patikėjęs tūkstantinę. Bet turbūt naudingiausios pamokos patyrė lietuviai kultūrininkai; jie gavę progos pamatyti kur nueina rimta institucija, kaip Čiurlionio

Galerija, patekusi į „avangardo“ rankas.

Tėvai Jėzuitai parodė pavyzdį kaip reikia premijų skyrimą sąlygoti ir nesusipratimų išvengti. Jie savo premiją paskyrė bažnytiniam kūriniui premijuoti. Beveik vienintelis su tokiu kūriniu parodoje dalyvavo dail. A. Valeška, — jam premija be konkurencijos ir atiteko. Tą pavyzdį, atrodo, turėtų ateityje sekti visi premijų mecenatai. Jeigu nenurudoma premijuotino kūrinio tema ar pobūdis, tai gal geriausia būtų premijas skirti už įvairių meno sričių kūrinius: tapybą, skulptūrą, grafiką ir pan. Jei atsirastų norinčių turbūt niekas nekludytų skirti pinigų premijoms už geometrinių figūrų braižybą, už vaikiškas apdorotas fotografijas ar dar kitokį „naujausią meną“.

Savo eilinio žiūrovo pastabas baigdamas „avangardistams“ noriu priminti ir šiems laikams tinkantį Mark Twaino posakį: „Kai aš buvau 14-os metų, mano tėvas buvo tiek kvailas, kad negalėjau jo pakęsti, bet kol aš sulaukiau 21 metų per tą laiką tėvas taip pasipyrė, kad pasidarė visai protingas žmogus“.

Albinas Daumantas

Man rodos, tai yra skaudi pamoka rimtiems dailininkams, kad nereikia dalyvauti parodose, kur sunėdami mokyklos suolo darbai ir kur tokių dailininkų mokytojai kviečiami vertinti savo mokinių darbus. Karčios pamokos susilaukė ir Lietuvių Fondas visiškai be jokių sąlygų patikėjęs tūkstantinę. Bet turbūt naudingiausios pamokos patyrė lietuviai kultūrininkai; jie gavę progos pamatyti kur nueina rimta institucija, kaip Čiurlionio

Albinas Daumantas

● Dievai nefilosofuoja. Mat, jie gyvena būties šviesoje, jiems esą viskas aišku, todėl jie neklausia.

Platonas

● Mes, lietuvininkai, barščius ir šiupinį skanų su lašiniais gar-džiais išvirtus girdami valgom.

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis

